

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Військово-юридичний інститут

Кафедра загальновійськових дисциплін

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Внутрішні комунікації та психологічна підтримка»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – вибірковий модуль

Рік набору – 2024

Харків 2024

Силабус навчальної дисципліни «Внутрішні комунікації та психологічна підтримка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2024. 21 с.

Розробник:

Опанасенко Наталія Олегівна, кандидатка юридичних наук,
професорка кафедри загальновійськових дисциплін

Затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін
(протокол № 11 від 11 червня 2024 р.)

Начальник кафедри – Корольов Станіслав Сергійович, кандидат історичних наук, доцент

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Внутрішні комунікації та психологічна підтримка
Статус навчальної дисципліни	Вибірковий модуль
Викладач	Опанасенко Наталія Олегівна, кандидатка юридичних наук, професорка кафедри загальновійськових дисциплін
Контактний телефон	+38-057-704-90-57
E-mail	n.o.opanasenko@nlu.edu.ua
Консультації	Відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Під час дистанційного навчання проводяться консультації з використанням платформ Moodle, Zoom та ін.

Анотація навчальної дисципліни

Формуються системні знання теоретичних основ морально-психологічного забезпечення військовослужбовців в системі всебічного забезпечення підготовки за застосування військ (сил). Здійснюється ретроспективний аналіз проблеми морально-психологічного забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України, інших, утворених відповідно до законів України, військових формувань, а також досвіду організації морально-психологічного впливу в арміях провідних країн світу.

Висвітлюються мета, основні напрямки, завдання, зміст, методи та особливості організації роботи по зміцненню морально-психологічного потенціалу особового складу Збройних Сил України; аналізуються функціональні складові морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил) в сучасних умовах військової діяльності. Вивчення дисципліни сприяє забезпеченню формування морально-психологічного стану особового складу, готовності і здатності Збройних Сил України виконувати відповідні завдання функціонального призначення.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – надання курсантам цілісного уявлення про морально-психологічні аспекти військової служби особового складу, зміст і специфіку виконуваних ними завдань, процеси та явища, що відбуваються у

військових колективах, шляхи та способи зміцнення морально-психологічного ресурсу і бойових якостей військовослужбовців в різних умовах життя і діяльності військ, а також про засоби та способи реабілітації психотравмованих військовослужбовців.

Завдання – в результаті вивчення навчальної дисципліни курсанти повинні *знати*:

методичні основи оцінювання ефективності функціонування системи морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил);

вимоги нормативно-правових документів щодо організації та проведення морально-психологічного забезпечення у Збройних Силах України;

методику організації та проведення заходів основних функціональних складових: інформаційно-пропагандистського забезпечення та зв'язків з громадськістю, психологічного забезпечення, соціально-правового забезпечення, захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу противника;

підходи до формування та програми забезпечення психологічної стійкості військовослужбовців з метою їх подальшого використання в системі психологічної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України;

методику оцінки морально-психологічного стану особистості та військових колективів;

вміти:

здійснювати планування морально-психологічного забезпечення виконання військовою частиною отриманого завдання;

використовувати на практиці ефективні прийоми і способи роботи щодо формування і підтримання високого морально-психологічного стану особового складу в ході виконання навчально-бойових та бойових завдань;

визначати та оцінювати морально-психологічний стан особового складу як складову морально-психологічного фактора та предмет морально-психологічного забезпечення;

формувати морально-бойові та психологічні якості сучасного військового керівника, навички використання сил і засобів морально-психологічного забезпечення, їх комплексного застосування в різних умовах життя та бойовій діяльності;

організовувати взаємодію та застосування в інтересах морально-психологічного забезпечення сил і засобів інших видів забезпечення;

формувати у підпорядкованого персоналу психологічну стійкість, професійну придатність до виконання спеціальних та оперативно-службових завдань.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Філософія», «Історія держави і права України», «Історія війн та воєнного мистецтва», «Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стройова підготовка)», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Основи військового управління (у тому числі за процедурами Troop Leading Procedures)», «Військова педагогіка та психологія (у тому числі лідерство)».

Кореквізити: «Управління повсякденною діяльністю підрозділів», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка».

Постреквізити: - .

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН НД-1. Аналізувати науково-теоретичні та методологічні основи сучасних концепцій морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ, можливості їх застосування на практиці.

РН НД-2. Вирішувати проблеми інноваційного характеру у сфері нормативно-правового регулювання морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил).

РН НД-3. Безперервно вдосконалювати знання у галузі теорії і практики морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил), демонструвати психологічну готовність і здатність до дій у бойових умовах, складних та небезпечних ситуаціях.

РН НД-4. Аналізувати стан і тенденції морально-психологічного стану військовослужбовців.

РН НД-5. Охарактеризувати нормативно-правові засади інформаційно-пропагандистського забезпечення підготовки та застосування військ (сил).

РН НД-6. Охарактеризувати нормативно-правові акти, які регулюють порядок організації та здійснення психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил).

РН НД-7. Аналізувати та здійснювати нормативно-правове забезпечення внутрішньо-комунікативної роботи.

РН НД-8. Здійснювати нормативно-правове забезпечення психологічної підготовки.

РН НД-9. Здійснювати нормативно-правове забезпечення психологічного супроводу.

РН НД-10. Визначати шляхи, методи і засоби морально-психологічного забезпечення оперативної та бойової підготовки військ (сил).

РН НД-11. Аналізувати та визначати нормативно-правові засади морально-психологічного забезпечення службово-бойової діяльності (внутрішньої, вартової служби, бойового чергування).

РН НД-12. Планувати та організовувати у межах компетенції морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування військ (сил).

Види навчальних занять та самостійна робота

№ з/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1.	Теоретичні основи морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил).	Основи та теоретичні засади морально-психологічного забезпечення діяльності військ (сил) у Збройних Силах України.	2
2.	Організація морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ.	Вимоги до організації морально-психологічного забезпечення діяльності військ (сил) у Збройних Силах України.	2
3.	Інформаційно-пропагандистське забезпечення особового складу.	Інформаційно-пропагандистське забезпечення діяльності військ (сил) у Збройних Силах України.	2
4.	Психологічне забезпечення як технологія управління психологічним потенціалом військовослужбовців.	Психологічні особливості професійної діяльності військовослужбовців.	2
5.	Зміст і особливості психологічної підготовки особового складу.	Психологічна підготовка особового складу.	2
6.		Методика визначення і оцінювання рівня морально-психологічного стану у військовій частині (підрозділі).	1
7.		Психологія гендеру.	1
8.		Соціально-правове забезпечення.	1
9.		Специфічні складові морально-психологічного забезпечення.	2
10.		Захист від негативного інформаційно-психологічного впливу.	1
11.	Профілактика відхильної поведінки у військовослужбовців.	Напрями профілактики девіантної поведінки у військовослужбовців.	1
12.	Психологічна готовність до діяльності в особливих	Психологічна адаптація військовослужбовців до дій в особливих	2

	(екстремальних, бойових) умовах.	(екстремальних) умовах.	
13.		Профілактика конфліктів у військовому колективі.	1
	Усього		20

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота курсантів здійснюється у таких формах:

робота з науковою, навчальною та навчально-методичною літературою;

робота з електронними ресурсами і базами даних;

робота з нормативно-правовими актами;

підготовка індивідуальних робіт;

виконання практичних завдань;

робота над кейсами;

підготовка до колоквіумів;

самотестування;

підготовка до практичних занять та диференційованого заліку.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Внутрішні комунікації та психологічна підтримка» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність».

Види індивідуальних робіт, вимоги до виконання та критерії їх оцінювання закріплені у Положенні про види та критерії оцінювання індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти кафедри загальновійськових дисциплін.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992 р. № 2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>

3. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 р. № 551-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>

4. Про Збройні Сили України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>

5. Про оборону України : Закон України від 06.10.1991 р. № 1932-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1932-12#Text>

6. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 р. № 548-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text>

7. Про Концепцію виховної роботи у Збройних Силах та інших військових формуваннях України : Указ Президента України від 04.09.1998 р. № 981/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981/98#Text>

8. Про Концепцію гуманітарного і соціального розвитку у Збройних Силах України : Указ Президента України від 12.01.2004 р. № 28/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28/2004#Text>

9. Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту : Наказ Міністерства оборони України від 12.09.2022 р. № 272. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1088-22#Text>

10. Про затвердження Правил морально-психологічного забезпечення польотів державної авіації України : Наказ Міністерства оборони України від 21.03.2017 р. № 156. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-17#Text>

Література

Основна література

1. Агаєв Н. А., Дикун В. Г., Стасюк В. В. Особливості організації морально-психологічного супроводу в арміях зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2020. 134 с.
2. Дикун В. Г., Мороз В. М., Стасюк В. В. Методологія дослідження морально-психологічного стану особового складу військ (сил) : навч.-метод. посіб. Київ : 7БЦ, 2023. 383 с.
3. Забезпечення психологічної стійкості військовослужбовців в умовах бойових дій : метод. посіб. / О. М. Кокун, В. В. Клочков, В. М. Мороз та ін. Київ-Одеса : Фенікс, 2022. 128 с.
4. Кокун О. М., Лозінська Н. С., Пішко І. О., Агаєв Н. А. Основи психологічної допомоги військовослужбовцям в умовах бойових дій. Київ : КНТ, 2023. 168 с.
5. Кокун О. М., Мороз В. М., Лозінська Н. С., Пішко І. О. Психологічна профілактика психотравматизації військовослужбовців Збройних Сил України. Київ : КНТ, 2023. 302 с.
6. Коропатнік І. М. Соціально-психологічна реабілітація та адаптація військовослужбовців Збройних Сил України: нормативно-правове забезпечення. Київ : КНТ, 2021. 224 с.
7. Методичні рекомендації з планування та організації бою за стандартами НАТО (штаб бригади (батальйону) та їм рівних). Київ : Центр учбової літератури, 2022. 134 с.
8. Морально-психологічне забезпечення підрозділів Збройних Сил України : підручник / А. О. Кобзар, В. Т. Марценківський, П. М. Слюсаренко та ін. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2019. 496 с.
9. Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України : навч.-метод. посіб. 2-ге вид., доповн. і переробл. Київ : НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2020. 138 с.

10. Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України : підручник : у 2-х ч. Ч. 1 / за заг. ред. В. В. Стасюка. Київ : ТОВ «7БЦ», 2020. 754 с.
11. Мороз В. М. Практикум з формування стресостійкості військовослужбовців до раптових змін бойової обстановки. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 54 с.
12. Петков С. В. Стандарти НАТО та їх адаптація в Україні під час дії воєнного стану. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 432 с.
13. Превентивні психофізіологічні заходи з попередження розвитку дезадаптації у військовослужбовців (невротичних та психічних розладів, пресуїцидальних форм поведінки) в умовах воєнного конфлікту та після його завершення : методичні рекомендації. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 80с.
14. Прийоми психологічної самодопомоги учасникам бойових дій : методичні рекомендації. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 74 с.
15. Протоколи надання психологічної допомоги військовослужбовцям Збройних Сил України в бойових (екстремальних) умовах. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 44 с.
16. Профілактика відхильної поведінки у військовослужбовців : навч.-метод. посібн. / А. М. Романишин та ін. Львів : НАСВ, 2017. 322 с.
17. Психологічна підготовка військовослужбовців Збройних Сил України до перебування в умовах різкої зміни бойової обстановки та умовах примусової ізоляції : методичні рекомендації. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 108 с.
18. Психологічна робота з військовослужбовцями-учасниками бойових дій на етапі відновлення : метод. посібн. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 283 с.
19. Психологічне вивчення особового складу Збройних Сил України : метод. посіб. / О. М. Кокун та ін. Київ : ФОП Маслаков, 2019. 288 с.

20. Психологія бою : посібник / за ред. А. М. Романишина. Львів : Астролябія, 2022. 336 с.
21. Психологія екстремальної діяльності : навч. посіб. / за заг. ред. І. І. Приходька. Харків : НАНГУ, 2017. 392 с.
22. Реабілітація військовослужбовців в Україні. Загальні проблеми та особливості організації під час воєнного стану / С. В. Петков, Д. В. Журавльов, О. Ю. Дрозд та ін. Київ : Професіонал, 2022. 406 с.
23. Романишин А. М., Неурова А. Б. Психологія індивідуальної роботи з військовослужбовцями. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 336 с.
24. Стасюк В. В. Психологічне забезпечення діяльності військ (сил) : підручник. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2014. 504 с.
25. Стасюк В. В. Психологія локальних війн та збройних конфліктів : підручник. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2016. 412 с.
26. Стрес-асоційовані розлади здоров'я в умовах збройного конфлікту : монографія / В. С. Гічун та ін. Дніпро : Акцент ПП, 2019. 323 с.
27. Теорія і практика психологічної допомоги та реабілітації : підручник / за заг. ред. В. Осьодла. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2019. 460 с.
28. Хоружий С. М., Пішко І. О., Лозінська Н. С. Психологічна робота з посттравматичними стресовими розладами (ПТСР) у військовослужбовців Збройних Сил України. Частина 2 : Групові форми психологічної допомоги військовослужбовцям у подоланні наслідків психологічної травматизації : метод. посібн. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 84 с.

Додаткова література

1. Агаєв Н. А., Кокун О. М., Герасименко М. В., Пішко І. О., Лозінська Н. С. Досвід роботи в армії США та арміях інших країн щодо недопущення втрат особового складу з причин, не пов'язаних із виконанням завдань за призначенням : метод. посібн. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2018. 156 с.
2. Капосльоз Г. В., Глова Л. А., Куліда І. М. Соціальна психологія у

військовій діяльності : навч. посіб. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018. 160 с.

3. Концепція лідерства за стандартами армій країн НАТО (Conception of leadership in accordance with the armies standards of NATO countries) : навч. посіб. / О. Ф. Хміляр та ін. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018. 252 с.

4. Основи психологічних знань про психічні розлади для військового психолога : метод. посібн. / О. М. Кокун та ін. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2018. 310 с.

5. Психологічне забезпечення у збройних силах зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2017. 132 с.

6. Стасюк В. В. Психологія управління військами : підручник. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2014. 540 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України. URL: <https://www.mil.gov.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри загальновійськових дисциплін Військово-юридичного інституту. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/555-kafedry-viiskovoiurydychnoho-instytutu.html>

НЕІК

Електронний курс на порталі навчальних електронних інформаційних комплексів - «Внутрішні комунікації та психологічна підтримка». URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1392>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції та практичні заняття; систематично й активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні задач; якісно виконувати письмові завдання,

індивідуальні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені з поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога – дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної доброчесності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/kodeks_akademichnoi%CC%88_dobrochesnosti-1.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Здобувачі вищої освіти також мають можливість користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Внутрішні комунікації та психологічна підтримка» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни *на практичних заняттях* із застосуванням таких методів: усне, письмове чи експрес-опитування, розробка кейсів, вирішення практичних завдань або задач, захист есе/реферату за ініціативи курсанта тощо. У ході практичного заняття курсант може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0; 1; 1,5; 2);

контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки курсанта до вивчення поточного матеріалу.

Впродовж семестру курсанти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань курсантів з навчальної дисципліни є *диференційований залік*. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та індивідуальної роботи, за якої курсант допускається до складання диференційованого заліку, становить 25 балів.

Максимальна кількість балів, яку курсант може отримати за результатами підсумкового контролю, становить 60 балів.

Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Внутрішні комунікації та психологічна підтримка» при підсумковому контролі у формі диференційованого заліку:

Поточний контроль				Індивідуальна робота курсантів	Підсумковий контроль (диференційований залік)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2				
п/з	колоквіум	п/з	колоквіум			
max 2	max 4	max 20	max 4	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання (диференційований залік):

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 2	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	1,5	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	1	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 4	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	3	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	1	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.

	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти:		
Наукова доповідь	Max 10	<p>Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно, повно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою.</p> <p>Грунтовно вивчена сучасна вітчизняна та зарубіжна наукова література, нормативні джерела, практика органів охорони правопорядку, офіційна статистика. Проведено соціологічне дослідження – опитування, анкетування тощо. Наведені посилання на використані джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота правильно структурована, має вступ (обґрунтування актуальності дослідження, постановка його мети та завдання), повно висвітлено стан наукової розробленості проблеми, наведено узагальнення наукової літератури, законодавства та інших джерел. Окрім викладення матеріалу робота містить власний авторський підхід до вирішення розглядуваної проблеми та висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.</p>
	8	<p>Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав основні сучасні вітчизняні та зарубіжні наукові літературні джерела, законодавство, релевантну правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані інформаційні джерела. Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота добре структурована, має обґрунтування актуальності дослідження; висвітлюється загальний стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить аргументовані авторські висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.</p>
	6	<p>Послідовно та грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав незначну кількість сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових літературних джерел, законодавство, правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані джерела. Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота структурована, має обґрунтування актуальності дослідження, висвітлюється стан наукової розробленості</p>

		проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить окремі авторські висновки.
	4	Робота недостатньо структурована, не має послідовності та логічності викладення матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела. Наявна незначна кількість посилань на правозастосовну практику. Представлена робота не повністю відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася. Обрана тема є актуальною, але відсутній авторський підхід при дослідженні більшості питань.
	2	Робота недостатньо структурована, не має змістовної логічності у викладенні матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела, але не звернувся до правозастосовної практики. Представлена робота не в повній мірі відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, виконана неакуратно, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася; відсутні авторські висновки.
	Min 0	Представлена робота не відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня; містить ознаки академічної недоброчесності.
Реферат	Max 10	Питання плану реферату висвітлені повно. Проаналізовані представлені в навчальній та науковій літературі погляди щодо предмета дослідження; на основі їх порівняльної оцінки висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також надана власна оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення таких проблемних питань, які стосуються теми, та (або) висловлені авторські пропозиції. Реферат виконаний самостійно та не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації.
	7	Переважає більшість питань плану реферату висвітлена повно та точно. Одне з питань розкрито недостатньо повно або при його висвітленні допущена суттєва помилка. Проаналізовані основні літературні джерела, рекомендовані кафедрою при написанні роботи на відповідну тему. Реферат виконаний самостійно та не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації.
	3	Питання плану теми висвітлені поверхово. При

		написанні реферату використана незначна кількість монографічних та нормативних джерел із числа рекомендованих кафедрою. При розкритті питань плану допущені грубі помилки.
	Min 0	Тема реферату не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат).
Анотування прочитаної додаткової літератури з курсу	Max 4	В роботі здійснена анотація обраних за погодженням з викладачем-науковим керівником джерел. Наведено бібліографічний опис анотованого джерела, надана характеристика його змісту, виділена головна ідея, ключові положення. Анотація містить не лише огляд прочитаного матеріалу, а й аналітичну позицію здобувача вищої освіти з приводу отриманої інформації. Курсант продемонстрував вміння працювати з літературою, аналізувати норми чинного законодавства, використовувати наукові джерела та правозастосовну практику, робити обґрунтовані висновки. Анотація відповідає вимогам, які пред'являються до такого виду робіт. Вказуються причини обрання певної теми, джерел, робіт конкретних авторів, обґрунтовується актуальність теми, наводиться думка курсанта щодо усвідомленого матеріалу та формулюється висновок.
	2	Анотація здійснена поверхнево, містить лише огляд прочитаного матеріалу. Курсант не продемонстрував вміння працювати з літературою, ґрунтовно аналізувати норми чинного законодавства, використовувати у необхідній кількості наукові джерела та правозастосовну практику, виокремлювати головну думку. Зроблені висновки не в повній мірі відображають зміст анотованого матеріалу або є помилковими.
	Min 0	Анотація містить лише загальний огляд дослідженого матеріалу. Зроблені висновки не відображають його зміст, є помилковими або містять ознаки академічного плагіату.
Есе	Max 6	Есе виконано самостійно, сумлінно та добросовісно. Містить ключову ідею, що розкривається у змісті роботи на конкретних прикладах із практики, підходах науковців, але з формуванням та наведенням автором власного ставлення до досліджуваного питання.
	4	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, містить методологічні помилки, недостатнє обґрунтування досліджуваного питання.
	2	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, не відповідає стилю есе, не містить авторського висновку щодо розглядуваного питання.

	Min 0	Тема есе не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат).
Складання термінологічного словника	3	Здобувач вищої освіти повністю виконав завдання стосовно створення заздалегідь узгодженого переліку термінів, що відображають термінологію галузі (кількох галузей) знань або лексику спеціальної сфери. Складено список термінів, пов'язаних із певною тематикою дисципліни, що вивчається, та надано їх визначення. Підготовлений словник містить не менше 10 термінів. Здобувач спирався при підготовці словника на чинне законодавство, міжнародні нормативні акти, правозастосовну практику, а також сучасну вітчизняну та зарубіжну наукову літературу за обраною темою.
Розробка схем, таблиць, діаграм	3	Розроблено схему, таблицю, діаграму на основі комплексного аналізу чинного законодавства, узагальнення правозастосовної практики, опанування літературних джерел з навчальної дисципліни, яку вивчає здобувач вищої освіти. Належна систематизація матеріалу дозволила ґрунтовно проаналізувати взаємозв'язки, відмінності тощо. Цей вид індивідуальної роботи бажано проілюструвати презентацією, що значно підвищує її ілюстративність. Робота виконана акуратно, ретельно, ґрунтовно, самостійно.
Створення презентації	3	За допомогою програми Microsoft PowerPoint або за вибором курсанта іншого зручного програмного забезпечення підготовлено презентацію однієї з тем навчальної дисципліни, що вивчається. Подача матеріалу повинна бути динамічною, цікавою, ілюстративною, з використанням різних видів зображень. Презентація має містити не менше 10 слайдів та повністю розкривати питання.
Написання та опублікування тез доповіді на конференції	5	Тези виступу на науково-практичній чи науковій конференції відповідають вимогам, які висуваються до такого виду роботи. Вони лаконічно формулюють ключові моменти, що презентують доповідь, з якою курсант виступив або бажає виступити на конференції. Тези оформлені відповідно до вимог, що висуваються організаторами конференції чи видавництвом. Максимальний бал виставляється за умови їх опублікування.
Диференційований залік Зараховано	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни.

		<p>2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.</p>
	55	<p>1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
	50	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
	45	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Помилки і суттєві неточності у відповіді на заліку за наявності знань до їх самостійного усунення або за допомогою викладача.</p>
	40	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	35	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.</p>
Не зараховано	Min 0	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

Шкала підсумкового педагогічного контролю (диференційований залік)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34